

„Képekben gazdag nyelvével felel a legnehezebb kérdésekre, amelyek felmerülnek az ember lelkében” (14).

„Az első rész szerzője kozmikus arányokkal dolgozik, és bőven emlegeti a vizeket” (62).

„A zsidóknál nagyon elterjedt volt az eskü, s különbséget tettek az eskü szövege szerint, hogy melyik eskü kötelez és melyik nem” (1159).

„A híthú zsidóság a régi naptárt követte, míg hivatalosan az új naptárt használták. Innét adódik az evangéliumok közt az ellentét” (1159).

Az utolsó idézet az utolsó vacsora időpontjára vonatkozik. Mlle Anne Jaubert még 1957-ben felállított hipotézise szerint Jézus és tanítványai nem a hivatalos naptárt követték, hanem a Qumrán közösségét. Ezért lehetséges, hogy az utolsó vacsora húsvéti lakoma volt (szinoptikusok), és Jézus mégis a húsvéti bárányok leölésének idején halt meg a kereszten (Szent János). A kérdés mindmáig vitatott, bár Jaubert álláspontját sok más neves exegeta elfogadta. Ennek alapján azonban nem lehet állítani, hogy „a híthú zsidóság” más naptárt követett, mint a templomban működő papság, és a különbségtétel nemcsak hogy nem magyaráz, hanem összezavarja az olvasót, aki erről a hipotézisről valószínűleg úgysem értesült.

Általában hibásnak tartjuk, ha egy bibliakiadás jegyzetei nem szorítkoznak történeti vagy exegetikus kérdésekre. Bármennyire is vonzó az a gondolat, hogy jegyzetek formájában a dogmatikus teológia fő tételeit vázlatosan összefoglaljuk, erre egy bibliában nincs se mód, se hely, se szükség.

Itt kell kifejeznünk azt a reményt is, hogy a magyar protestáns biblia jegyzet nélkül való kiadása nem végleges. Ma már ismerünk nem egy protestáns bibliát, amely a jegyzetekben nem lát elvi akadályt. (Elég az „Oxford Annotated Bible”-re gondolnunk, amely amerikai protestáns körökben rendkívül elterjedt.)

7) A fordítás mint kegyelemközlő tett

Végül legyen szabad felhívni a figyelmet a bibliafordítás kiváló méltóságára. Ahogy a bibliai könyvek szerzői sugalmazás hatása alatt Isten gondolatait, terveit és tetteit fejezték ki emberi módon, úgy a fordító is, folytatva ezt a működést, Isten gondolatát viszi el a maga kora és népe emberéhez. Maguk az apostolok is „műfordítók” voltak, amikor héber/arám gondolatkörben leélt és megértett élményanyagukat egy görög nyelven beszélő világnak elmondották. Ez a fordítási folyamat, amely az apostoli időben megkezdődött, azóta sem szakadt meg. A latin nyelvű középkor csak egy fázisa volt annak a hosszú (ki tudja, milyen hosszú) üdvösségtörténetnek, amelynek folyamán Isten szava el kell, hogy jusson minden néphez, minden kultúrához, mindenféle nyelvű és gondolkodású emberhez.

Csőgl János: Igehirdetésünk a szentmisében. Homíliavázlatok. Szent István Társulat, Budapest 1977, 487 o.

A lelkipásztorkodó papság bizonyára örömmel veszi kezébe Csőgl János új könyvét. Igen gyér a magyar homiletikai kiadványok száma, jóllehet a pap egyik fő feladata éppen az igehirdetés. Tunyaságra vezethet, ha a lelkipásztor teljesen „kész” anyagot talál. Csőgl munkájánál nem áll fen ez a veszély. Nem teszi fölöslegessé az egyéni kidolgozást, s mégis indításokat ad, irányokat mutat.

Végigkíséri a három liturgikus évet: Jézussal (A) az Egyházban (B) keresztényen élni a világot (C). A vasárnapokon kívül helyet kapnak a fontosabb ünnepek is. Nem dogmatikai magyarázatokat ad, s nem is biblikus szakfejtetésekre építi fel beszédeit. Vezérgondolata: a homília segítsen a napi élet keresztény alakításához. Ugyanakkor egységet teremt az olvasmány, lecke és evangélium alapgondolatai között a homília címein és a bevezető összefoglalókon keresztül. Gondolatai a II. vatikáni zsinat szellemét tükrözik, s tekintetbe veszik hallgatói életkörülményeit. Stílusa tömör; szereti kiskarikálni mondanivalóját. Sorra kerülnek a mai élet égető kérdései: házasság, papi nötlenség, súlyos és bocsánatos bűn, az egyház szerepe a társadalomban . . . Megértő álláspontot foglal el más felfogásokkal, más vallásokkal szemben, de nem hallgatja el a katolikus tanítás szépségét, követelményeit. Az évenként megismétlődő ünnepek (pl. nagyhét, Szentháromság, Krisztus Király) elmékedéseinek összevetése mutatja gondolatainak, nézőpontjainak gazdagságát. — Legsikerültebbeknek azokat a szentbeszédeket találjuk, ahol külön is kiemeli a három szentírási szöveg egyes részeit, s így ösztönzést nyújt a lelkipásztornak az egyik kiválasztására, elmélyítésére. Elmékedető, közvetlen s felelősségtudatot ébresztő hangnemével hézagpótló szerepet tölthet be azoknál a híveknél is, akik bármi okból nem tudtak részt venni a szentmisén.

Eke B. Antal

H i t é l e t. Imakönyv. Kiadta a Szabadkai Egyházmegye liturgikus bizottsága, 1977. 600 o.

Ez az imakönyv egy előző, 1960-ban megjelent kiadás átdolgozása az új liturgiának megfelelően. Mint minden jó imakönyv, nemcsak az imában nyújt bőséges anyagot, hanem egyúttal a keresztény életre vezérlő kalauz is. Nagyon helyesen, nem tételezi fel az elemi vallási ismereteket sem. Kezdő fokon is segít, de egyben színvonalas tartalma által arra is alkalmas, hogy a vallásos életben elmélyült hívek, vagy akár papnövendékek vagy szerzetesnők imaéletének tápláléka legyen.

Kezdődik a kinyilatkoztatott igazságok rövid összefoglalásával, azzal, amit hinnünk kell. Azután arról szól röviden, hogy mit kell cselekednünk, és erre következnek az egyéni és közös imák, majd a szentségek és a szentmise az állandó részek szövegeivel. Mind a négy kánon megvan benne. Méltó helyet kap a kötetben az a rész, amely a Szent Szűzhöz és a szentekhez szóló imádságokat tartalmazza. Ezt követi a temetés szertartásának ismertetése. Közli a „Szent vagy, Uram!” énekyűtemény legnagyobb részét, s ezt kiegészíti egyéb énekekkel is, amelyek a Bácskában és Bánátnban különösen közkedveltek, valamint zsolttárokkal és zsolttárfeldolgozásokkal. Néhány beszédes fényképet is találunk ezeken a lapokon; köztük az Isten- és emberszeretet egységét legjobban szemléltető Kalkuttai Teréz anya képét, amint magához ölel egy beteg gyermeket.

Az imák nem csupán az imádság régi klasszikus mestereinek műveiből valók. Megtalálhatók itt a modern kor nagy imádkozóinak, Newmannek, Sík Sándornak, Prohászkanak az imái is. Ady Endrének az a bűnbánati költeménye, amelyet már annyiszor elmondtak igehirdető lelkipásztorok szószékeinken, A Patyolat üzenete itt mintegy zsolttárrá magasztosul, és alkalmas arra, hogy magával ragadó erővel hasson a bűnbánó és tiszta életre törekvő hívő kedélyvilágára. Pázmány Péternek és Rákóczi Ferencnek imáiból is merítettünk könyvünk. Ezek az imák szerzőik személyes varázsával és mondanivalójuk mély tartalmával ma sem tévesztik el hatásukat.

A Sík-Schütz Imádságoskönyv korszakot nyitott a magyar imakönyv történetében. Annak számos értéke ebben az imakönyvben is megtalálható, sőt ismételtelen közli szövegeit is.

A jó imakönyv nemzedékeket szolgál ki. Ez a lelki kalauz is bizonyos fokban már kiállta az idő próbáját, hiszen első kiadása óta egy nemzedék életkorának jó része eltelte. De úgy véljük, hogy nemcsak az idő nem szoríthatja szűk korlátok közé ennek a kitűnő műnek a hatását. Az előszó a Hitéletet egyházmegyei imakönyvnek nevezi, azonban hithűség, tartalmi gazdagsága, imáinak igényes megvágatása és gyakorlati értéke alkalmassá teszi arra, hogy messze az egyházmegye határain túl is a magyar hívek vallásos életében jelentős szerepet töltsön be.

K. G.